

Patryk Król

ORCID: 0000-0003-4079-8849

patkro12@gmail.com

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

<https://doi.org/10.26366/PTE.ZG.2024.267>

Open Access CC BY 4.0

Cytowanie: Król, P. (2024). Młodzieżowe rady gmin jako forma aktywizacji ludzi młodych w powiecie gdańskim. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 21, s. 116-127. DOI: 10.26366/PTE.ZG.2024.267

Młodzieżowe rady gmin jako forma aktywizacji ludzi młodych w powiecie gdańskim

Abstrakt: W artykule oceniono możliwości tworzenia młodzieżowych rad gmin w polskim systemie samorządowym oraz zidentyfikowano czynniki wpływające na ich powstanie w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich powiatu gdańskiego. W części teoretycznej artykułu przeprowadzono krytyczną analizę literatury przedmiotu, a także dokonano interpretacji obowiązujących aktów prawnych. Natomiast w części badawczej wskazano potencjał młodzieżowych rad gmin w procesie aktywizacji społecznej ludzi młodych i wspierania rozwoju społeczności lokalnych.

Słowa kluczowe: aktywizacja młodzieży, młodzieżowe rady gmin, gminy, powiat gdański

Youth municipal councils as a form of activating young people in the Gdańsk district

Abstract: The article assesses the possibilities of creating youth municipal councils in the Polish local government system and identifies factors influencing their creation in rural and urban-rural municipalities of the Gdańsk district. The theoretical part of the article includes a critical analysis of the literature on the subject and an interpretation of the applicable legal acts. The research part indicates the potential of youth municipal councils in the process of social activation of young people and supporting the development of local communities.

Key words: youth activation, youth councils of municipalities, municipalities, Gdańsk powiat

JEL: R50

Wstęp

Młodzieżowe rady mogą być powoływane na wszystkich stopniach samorządu terytorialnego, przy sejmikach wojewódzkich, radach powiatu, radach miejskich, a także radach gmin. Są organem konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Opiniują projekty uchwał dotyczące młodzieży, opracowują dokumenty strategiczne gminy na rzecz tej grupy społecznej, jak i monitorują ich realizację. Działalność młodzieżowych rad jest regulowana w art. 5b Ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95), a także, w zależności od danego samorządu w: statucie gminy, statucie młodzieżowej rady (gminy, powiatu, województwa), lub innej uchwale regulującej działanie tych podmiotów. D. Boratyn (2020, s. 149) zauważył, że około 50% młodzieżowych rad gmin podejmuje działalność charytatywną, która wydaje się naturalnym elementem aktywizacji ludzi młodych. Zasadnym jest więc podjęcie badań nad motywami powoływania rad młodzieżowych oraz ich działalnością.

Istotną przesłanką skłaniającą do realizacji badań na terenie gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich był fakt, że w porównaniu do gmin miejskich, odsetek młodzieżowych rad w tych jednostkach samorządowych jest stosunkowo niewielki. Według badań P. Wasilewski i in. (2018, s. 15) młodzieżowe rady gminy działały w zaledwie 8% gminach wiejskich (dla porównania, w gminach miejskich – 32%, w gminach miejsko-wiejskich – 23,5%). Nie sposób zgodzić się więc z wysuwaną przez I. Lipowicz (2020, s. 59) tezą, iż funkcjonowanie młodzieżowych rad gmin, a także młodzieżowych rad seniorów stało się dla samorządu terytorialnego regułą. Problem aktywizacji młodzieży pogłębiła dodatkowo pandemia Covid-19. Jak zauważają O. Wyrzykowska i J. Zapolski-Downar (2021, s. 80) liczba działających młodzieżowych rad w latach 2019-2021 spadła o połowę, w tym w okresie 2020-2021 – o ponad jedną trzecią. W związku z powyższym w artykule przyjęto dwa cele badawcze. Pierwszym jest identyfikacja determinant skłaniających gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie do powoływania młodzieżowych rad gmin. Drugim jest wskazanie, jakie czynniki mają wpływ na efektywne funkcjonowanie takiej inicjatywy.

W opracowaniu artykułu posłużono się literaturą przedmiotu zgromadzoną w oparciu o bazy: Scopus, EBSCO, BazEkon i CEEOL. Dodatkowo wykorzystano dane statystyczne z Banku Danych Lokalnych (BDL) celem uwzględnienia informacji statystycznych, w tym socjodemograficznych na temat analizowanych gmin, a także akty prawne pochodzące z Biuletynów Informacji Publicznej (BIP) oraz Ustawę o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95). Dla potrzeb badania zebrano także odpowiedzi na petycje wysłane do władz gmin w powiecie gdańskim. Wykorzystując fakt, że rada gminy może utworzyć młodzieżową radę z własnej inicjatywy, zapytano o rozważenie utworzenie tego organu. Dane zebrane w toku tego procesu stały się fundamentem do przedstawionych wyników badań.

Przegląd literatury

Młodzieżowe rady gmin mogą stanowić oparcie merytoryczne dla władz gminy jako organ konsultatywny, a także jako organ inicjatywny organizujący bądź wspierający akcje gminy. Podstawą do tworzenia młodzieżowych rad gmin jest art. 5b. Ustawy o samorządzie gminnym. W 2021 roku przepisy o młodzieżowych radach gminy uzyskały nowe brzmienie. Wówczas ich kompetencje zostały poszerzone (Kaczprzak, 2023, s. 48). Młodzieżowe rady otrzymały m.in. prawo do zgłaszania inicjatyw uchwałodawczych (Boratyn, 2022 s. 234). Umożliwiono także tworzenie młodzieżowych sejmików wojewódzkich (Szulc, 2023, s. 29).

Młodzieżowa rada zostaje powołana na wniosek wójta, podmiotów reprezentujących zainteresowane środowiska (np. samorząd uczniowski bądź studencki, organizacje

pozarządowe) lub z własnej inicjatywy (co dopuszcza w praktyce podjęcie działań po wpłynięciu do rady gminy petycji, niezależnie od liczby petentów). Liczbę członków młodzieżowej rady gminy ustala w drodze uchwały rada gminy, nie jest ona ograniczona zapisami ustawy, w praktyce waha się ona od 5 do 60 członków (Wasilewski i in., 2018, s. 16). Przepisy ustawowe nie regulują, jaki wiek powinien mieć radny młodzieżowej rady gminy.

Na ogół statuty młodzieżowych rad gmin przewidują uczestnictwo młodzieży szkolnej, począwszy od IV klasy szkoły podstawowej, kończąc na ostatniej klasie szkoły średniej. W przypadku gremiów wyższego szczebla (młodzieżowych sejmików wojewódzkich lub rad młodzieżowych powołanych przy ministerstwach) zwykle wiek ten jest rozszerzany na studentów (np. kandydatem do Młodzieżowej Rady Sprawiedliwości przy Ministrze Sprawiedliwości może być osoba w wieku od 16 do 26 lat).

Młodzieżowe rady gmin zgodnie z przepisami ustawy zajmują się w szczególności opiniowaniem projektów uchwał dotyczących młodzieży, udziałem w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży, monitorowaniem realizacji dokumentów strategicznych na rzecz młodzieży, podejmowaniem działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji obywatelskiej na zasadach określonych przez gminę. W praktyce jednak młodzieżowe rady najczęściej zajmują się działalnością aktywizacji społecznej lokalnej młodzieży (Tykwińska-Rutkowska, 2017).

Samorząd terytorialny może dostosować zasady działania młodzieżowych rad gmin do własnych realiów. Zatem należy mieć na uwadze, że przepisy o tworzeniu młodzieżowych rad gmin są dość elastyczne i gmina może zaadaptować je do swoich realiów m.in. w zakresie ilości członków, trybu wyboru opiekuna, budżetu rady i jego wykorzystania etc. Ponadto może być ustalony tryb wyboru członków młodzieżowych rad. Może to być głosowanie, w którym uczniowie lokalnych szkół wybierają przedstawicieli spośród siebie. Inną dopuszczalną formą jest konkurs, w którym zainteresowani w wieku ustalonym przez samorząd mogą wysyłać zgłoszenia do urzędu gminy, na podstawie których zostanie dokonany wybór członków młodzieżowej rady (art. 5b, ust. 10, Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95).

Jak zauważyła K. Ziolo-Gwadera (2018, s. 167), jednym z podstawowych wyzwań XXI wieku jest efektywne wykorzystanie zasobów pracy, przede wszystkim złożonych z ludzi młodych, wśród których wyodrębnić można tzw. młodzież NEET, jako grupę osób biernych zarówno pod względem zawodowym, jak i edukacyjnym. Młodzieżowe rady gmin mogą być istotnym narzędziem wspomagającym aktywizację zawodową osób młodych, zwłaszcza na terenach wiejskich, na których bezrobocie jest na ogół wyższe niż w miastach. Ważną rolę w funkcjonowaniu młodzieżowych rad gmin pełni opiekun. Jak zauważa D. Boratyn (2021,

ss. 31-32) realizuje on szereg znaczących funkcji i czynności, takich jak m.in. koordynacja działalności rady młodzieżowej, kontrola i nadzór nad radą młodzieżową, zapewnienie wsparcia merytorycznego i technicznego dla młodzieży będącej członkami młodzieżowej rady gminy.

W. Siński (2018, s. 153) zwrócił szczególną uwagę na znaczenie inwestycji w ludzi młodych. Zauważył, iż duży wpływ na jakość kapitału ludzkiego ma m.in. komputeryzacja szkół oraz znajomość języków obcych. Młodzieżowe rady gmin również w tym obszarze są naturalnymi sojusznikami władz gminy w zakresie rozpoznawania i sygnalizowania problemów, nieprawidłowości oraz słabych stron lokalnego systemu nauczania. P. Józwiakowski (2016, s. 69) podkreśla, iż kształcenie młodzieży powinno odpowiadać realnym potrzebom lokalnego rynku pracy, gdyż coraz częściej występuje zapotrzebowanie na tzw. młodych specjalistów, czyli osoby młode z wykształceniem zawodowym. Wykorzystując potencjał młodzieżowych rad gmin jako organu konsultatywnego władze mogą przygotować ciekawszą ofertę edukacyjną uwzględniającą potrzeby zgłaszane przez pracodawców. Patrząc perspektywicznie, powinno przyczynić się to w przyszłości do mniejszego bezrobocia w gminie, a jednocześnie wpłynąć pozytywnie na budżet dzięki dodatkowym wpływom podatkowym.

Można podejrzewać, że formuła prawna funkcjonowania młodzieżowych rad gmin jest niewystarczająca i w związku z tym nie zachęca osoby młode do społecznego angażowania się. M. Wolanin (2022, s. 76), pomimo pozytywnej oceny nowelizacji Ustawy o samorządzie gminnym w zakresie młodzieżowych rad gmin dostrzega konieczność uchwalania ich własnego budżetu. W obecnym kształcie gmina zobligowana jest wyłącznie do pokrycia kosztów funkcjonowania młodzieżowych rad gmin, dojazdów jej członków na posiedzenia oraz wyjazdy na terenie kraju. Dlatego przyjęcie własnego budżetu przez młodzieżowe rady gmin – z jednej strony – wpłynęłoby pozytywnie na sygnalizowany problemy dotyczący niedoboru środków finansowych. Z drugiej strony obecny system zapewnia podstawowe środki na funkcjonowanie, a zmiany oznaczające potencjalny wzrost wydatków na młodzieżowe rady gminy mogłyby skłonić niektóre gminy do zaprzestania kontynuowania tej inicjatywy, czy wręcz zniechęcić do jej utworzenia (Więclawski, Ziółkowski, 2018).

Nastolatki i młodzi dorośli zaczynają być podmiotem, który jest dla władz samorządów „partnerem równym w dyskusji”, a także „obywatelem, który tworzy społeczeństwo”. Pokazuje to także coraz większa popularność inicjatywy, jaką są młodzieżowe rady gmin. Najważniejszymi czynnikami w ich tworzeniu jest nie tylko zaangażowanie osób młodych, ale również samorządów. Młodzież wkraczająca w dorosłość w zdecydowanej większości nie ma

takiego doświadczenia i wiedzy jak radni gminy, którzy według przepisów Ustawy o samorządzie gminnym powinni popularyzować ideę samorządową również wśród młodego pokolenia.

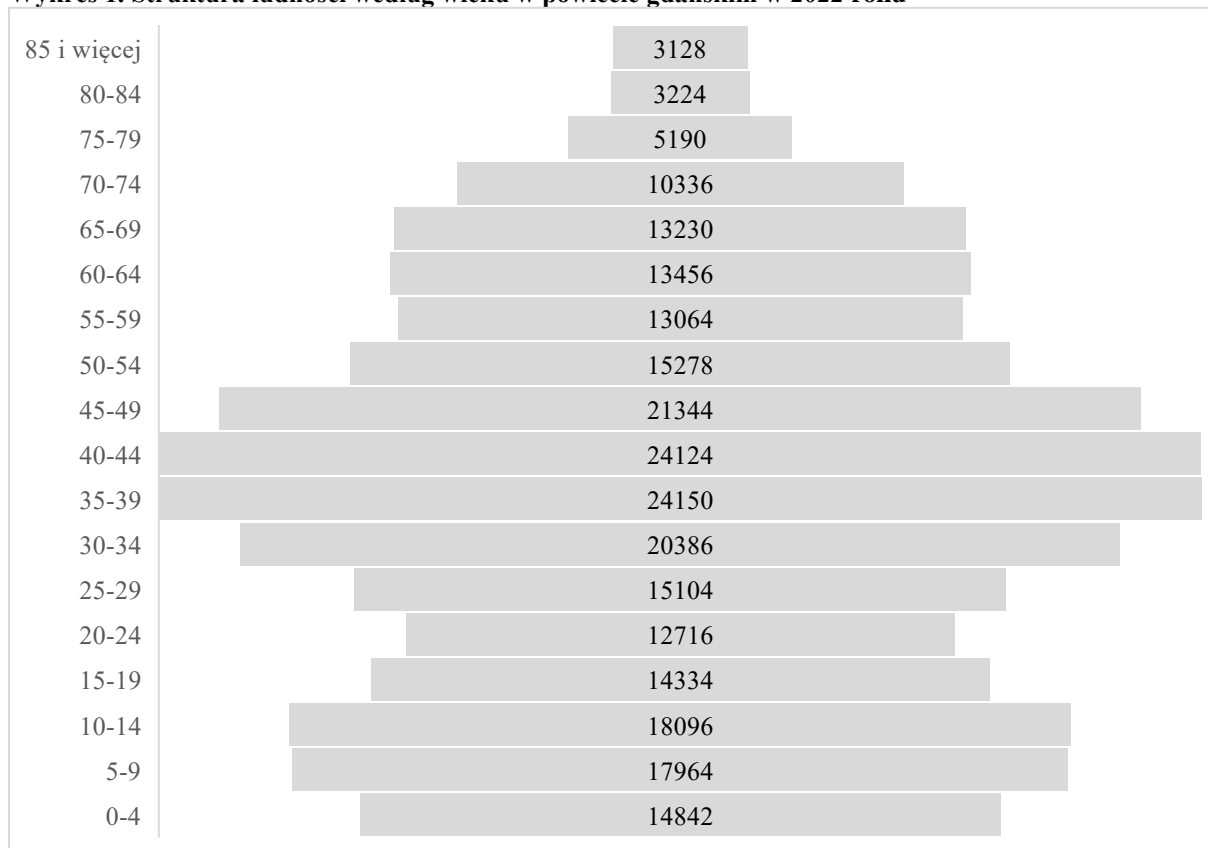
Uczestnictwo w inicjatywach młodzieżowych poprawia samoocenę u osób młodych, a w dalszej perspektywie sprzyja osiągnięciom edukacyjnym, zawodowym oraz społecznym (Brol, 2013, s. 52). Dzięki wykorzystaniu nowych technologii zebrania młodzieżowej rady mogą być organizowane praktycznie bez potrzeby ponoszenia przez gminę kosztów, a także w sposób sprawny, umożliwiającą komunikację na dużą odległość, bez potrzeby organizowania spotkań stacjonarnych.

Bariery działalności młodzieżowej rady gminy, na przykładzie Wielkiej Wsi (powiat krakowski), wskazała A. Calik (2022, s. 19-20). Wśród najistotniejszych trudności wymieniła: ograniczenia ze strony władz gminy, w tym ograniczenia finansowe, brak zainteresowania gminy, brak odpowiedniego opiekuna, brak akceptacji ze strony członków rady gminy. Z kolei w grupie uczestników młodzieżowej rady gminy występują problemy w komunikacji, niska integracja, niski poziom wiedzy młodzieżowych radnych, brak zainteresowania bieżącymi sprawami oraz podejmowanie spraw poprzez przychylenie się biernej większości do inicjatyw pojedynczych osób.

Aktywizacja ludzi młodych poprzez młodzieżowe rady w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich powiatu gdańskiego

Powiat gdański składa się z ośmiu gmin, w tym jednej gminy miejskiej Pruszcz Gdański (do której petycja nie była kierowana ze względu na typ gminy) oraz siedmiu gmin wiejskich, tj.: Pruszcz Gdański, Kolbudy, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Cedry Wielkie, Przywidz oraz Suchy Dąb. Od 1999 roku w powiecie gdańskim wzrasta liczba ludności. Wynika to z faktu, iż powiat ten wchodzi w skład aglomeracji trójmiejskiej oraz znajduje się blisko dużych miast, takich jak Gdańsk czy Gdynia. Dezurbanizacja tych terenów jest spowodowana wyższymi kosztami życia – gminy wiejskie dzięki niższym kosztom postrzegane są jako atrakcyjne miejsca do życia dla osób pracujących w dużych miastach.

W strukturze wiekowej ludności w powiecie gdańskim dominują głównie osoby w wieku produkcyjnym (wykres 1.). Liczba osób, które mogłyby być potencjalnymi członkami młodzieżowych rad gmin (osoby w wieku 10-19 lat) jest stosunkowo niewielka w porównaniu do grupy młodszej oraz starszej (65+).

Wykres 1. Struktura ludności według wieku w powiecie gdańskim w 2022 roku

Źródło opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (2023).

W 2022 roku przeciętne dochody budżetów gmin w przeliczeniu na mieszkańca w powiecie gdańskim wyniosły 7 036,85 zł. Najwyższymi dochodami charakteryzowała się gmina wiejska Cedry Wielkie, natomiast najniższymi – gmina wiejska Pszczółki (tabela 1.).

Tabela 1. Średnie miesięczne dochody na osobę (ogółem) w gminach wiejskich powiatu gdańskiego w 2022 roku

Gmina	Dochód (zł)
Cedry Wielkie	8766,37
Suchy Dąb	8594,90
Przywidz	7909,82
Kolbudy	7622,27
Trąbki Wielkie	6791,15
Pruszcz Gdański (gmina wiejska)	6333,16
Pszczółki	5889,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS (2023).

Jedną z pierwszych młodzieżowych rad gmin powołaną w 2014 roku¹ w powiecie gdańskim była Młodzieżowa Rada Gminy Pszczółki. Była to inicjatywa własna samorządu lokalnego, która zaktywizowała nie tylko lokalną młodzież, ale również gminy ościenne.

¹ Została ona rozwiązana w 2019 roku.

Podobnie, w ramach działania oddolnego – z inicjatywy lokalnej młodzieży – utworzono Młodzieżową Radę Gminy w Cedrach Wielkich (Uchwała Nr XXXVII/268/2022). Wyniki badania zrealizowanego przez Radę Dzieci i Młodzieży RP wskazały, że 67,6% rad młodzieżowych w 2018 roku zostało utworzonych z inicjatywy samorządów (Wasilewski i in., 2018, s. 21). Kryterium decydującym o utworzeniu młodzieżowej rady nie są zasoby gminy, gdyż w powiecie gdańskim to głównie gminy uboższe decydowały się na ich utworzenie. Choć uwarunkowania demograficzne są niekorzystne, to młodzieżowe rady są nadal aktywne. Zauważyć można, że samorzady przyjmują zarówno rolę aktywną, jak i bierną w procesie powoływania młodzieżowych rad gmin.

Przed rozpoczęciem badań (wysłaniem petycji) młodzieżowe rady gminy funkcjonowały w czterech na siedem gmin powiatu gdańskiego. Uchwałą pozytywnie rozpatrującą petycję przyjęła gmina Kolbudy, która już od 2022 roku planowała utworzyć tego typu organ doradczy samorządu terytorialnego. Petycję odmownie rozpatrzyła gmina Cedry Wielkie (Uchwała Nr XXXVII/268/2022), natomiast gmina Przywidz nie zareagowała na petycję. Należy zauważyć, że większość gmin, które zdecydowały się na utworzenie młodzieżowych rad gmin osiąga niższe niż średnia powiatowa dochody gminy na osobę. Spośród gmin, które uzyskują wyższy niż średni dochód na osobę w powiecie, i które utworzyły młodzieżową radę gminy pozostaje jedynie gmina Kolbudy. Może to świadczyć o tym, że kryterium finansowe nie jest decydujące dla założenia młodzieżowej rady gminy.

Tabela 2. Analiza SWOT potencjału młodzieżowych rad gmin w powiecie gdańskim

Mocne strony	Słabe strony
<p>Zaangażowanie młodzieży: młodzieżowe rady gmin przyczyniają się do zwiększenia zaangażowania społecznego i politycznego młodych ludzi.</p> <p>Rozwój umiejętności: członkostwo w radach umożliwia młodzieży rozwijanie umiejętności organizacyjnych, liderek i komunikacyjnych.</p> <p>Platforma dialogu: rady stanowią ważną platformę do dialogu między młodzieżą a władzami lokalnymi.</p> <p>Edukacja obywatelska: działalność w radach wspiera edukację obywatelską i kształtowanie postaw prospołecznych.</p>	<p>Brak wsparcia: niewystarczające wsparcie ze strony władz lokalnych ogranicza skuteczność działań rad.</p> <p>Niska świadomość: brak odpowiedniej promocji działalności rad wśród młodzieży.</p> <p>Ograniczone zasoby: niedostateczne zasoby finansowe i organizacyjne mogą hamować rozwój inicjatyw.</p> <p>Brak struktury: w niektórych przypadkach brakuje jasno określonej struktury i celów działania rad.</p>

Szanse	Zagrożenia
<p>Wzrost zaangażowania: możliwość zwiększenia zaangażowania młodzieży poprzez lepsze dostosowanie programów do ich potrzeb.</p> <p>Wsparcie edukacyjne: zwiększenie współpracy z placówkami edukacyjnymi w celu promowania działalności rad.</p> <p>Nowe technologie: wykorzystanie nowych technologii do komunikacji i organizacji działań rady.</p> <p>Wsparcie zewnętrzne: pozyskiwanie dodatkowych funduszy i wsparcia od organizacji pozarządowych i instytucji międzynarodowych.</p>	<p>Niski poziom zaangażowania: możliwość niskiego poziomu zaangażowania młodzieży z powodu braku motywacji lub zrozumienia korzyści wynikających z działalności w radach.</p> <p>Brak kontynuacji: ryzyko braku ciągłości działań z powodu rotacji członków rady.</p> <p>Biurokracja: nadmierna biurokracja może utrudniać realizację inicjatyw.</p> <p>Zmienne priorytety polityczne: zmiany w polityce lokalnej mogą wpłynąć na poziom wsparcia dla młodzieżowych rad gmin.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Kanclerz i Konarczak (2018), Maciaszek (2016), Płonka-Bielenin (2015).

W tabeli 2. zaprezentowano wyniki analizy SWOT potencjału młodzieżowych rad gmin w powiecie gdańskim. Warto podkreślić, że samorządy powiatu gdańskiego nie są wrogie idei młodzieżowych rad, i jeżeli ich nie powołują, to deklarują, że uczynią to na wniosek grupy inicjatywnej. Jest to pozytywna wiadomość dla młodych mieszkańców gmin tego powiatu, chcących działać społecznie. Choć jednocześnie należy zauważyć, że na podstawie przytoczonych wcześniej danych, bardziej efektywne jest zakładanie rad młodzieżowych z inicjatywy gminy. Wynika to z faktu znajomości przepisów prawa w większym stopniu, a także posiadania zaplecza technicznego, organizacyjnego i finansowego. Deklaratywne oddanie inicjatywy młodzieży może być zatem zarówno znakiem pozytywnym, jako iż młodzieżowa rada założona oddolnie może mieć większe szanse na dynamiczny, jak i długotrwały rozwój. Z drugiej strony taka postawa może być odebrana jako brak zainteresowania organów gminy takimi inicjatywami.

Uczestnictwo w młodzieżowych radach jest pomocne nie tylko w realizacji przez samorząd założeń art. 5b Ustawy o samorządzie terytorialnym. Jest przed wszystkim istotnym elementem promocji gminy. Członkostwo w młodzieżowych radach jednostek samorządu terytorialnego jest często jednym z warunków udziału w podobnych gremiach szczebla centralnego (Rada Dzieci i Młodzieży przy Ministrze Edukacji Narodowej, Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem). Nieutworzenie młodzieżowej rady gminy oznacza, że lokalna młodzież ma mniejsze możliwości aplikowania do tego typu gremiów w porównaniu do ich rówieśników z większych aglomeracji, którzy często mogą uczestniczyć zarówno w młodzieżowej radzie miasta, powiatu, jak i województwa.

Poza działaniami typu organizacja wydarzeń rozrywkowych, sportowych i kulturalnych, młodzieżowa rada gminy ma potencjał w zakresie artykułowania oczekiwań ludzi młodych oraz

działań na rzecz ich spełnienia. Zdaniem autora taka współpraca byłaby korzystna, gdyż konstruktywne opinie młodzieży mogłyby pomóc w dostosowaniu działań edukacyjnych i prewencyjnych służb do ich potrzeb. Również w obszarze zawodowym współpraca mogłaby być korzystna, ponieważ młodzież zyskuje cenne na początkowym etapie kariery staże i praktyki, a pracodawca zyskuje pracowników, którzy odznaczają się wyższym doświadczeniem.

Aby skutecznie aktywizować lokalną młodzież, przedstawiciele młodzieżowej rady powinni reprezentować całą gminę, dzięki czemu żaden jej obszar nie będzie wykluczony. Należy zauważyć, iż zgodnie z art. 5b Ustawy o samorządzie gminnym, gmina nie jest zobowiązana do ponoszenia kosztów na młodzieżową radę, jest ona co prawda zobowiązana do zwrotu kosztów przejazdu za udział w posiedzeniach młodzieżowej rady, lecz wyłącznie według ustalonych przez siebie zasad. Jeżeli zatem spotkania młodzieżowej rady byłyby organizowane zdalnie bądź hybrydowo gmina nie musi ponosić takich wydatków. Gmina nie musi również organizować dla młodzieżowej rady wycieczek i delegacji, choć warto zauważyć, iż udział członków młodzieżowej rady gminy w ogólnopolskich konferencjach na rzecz młodzieży to dodatkowa szansa na rozwój i osiągnięcie sukcesów przez młodych radnych. Jest to również ważna forma promocji dla gminy. Ten właśnie fakt może być powodem, dlaczego biedniejsze gminy, mimo swojej sytuacji finansowej decydują się na utworzenie młodzieżowej rady gminy. Bez kosztów lub stosunkowo małym kosztem aktywizują lokalną młodzież, oraz poprawiają wizerunek gminy. Ustawodawca daje duże możliwości dostosowania formy i działań młodzieżowej rady do specyfiki danej jednostki samorządu terytorialnego.

Na podstawie literatury przedmiotu oraz badań zrealizowanych w gminach powiatu gdańskiego można wskazać, jako główną determinantę, wolę polityczną wójta i rady gminy, bez której utworzenie młodzieżowej rady gminy jest w praktyce niemożliwe. Kolejną z determinant może być bliskość dużej aglomeracji miejskiej, która wpływa na kształtowanie postaw społecznych w miejscowościach ją otaczających. Część młodzieży mieszkającej w powiecie gdańskim podejmuje naukę w Trójmieście, co może pomagać w tworzeniu młodzieżowych rad gmin w ich miejscach zamieszkania. Z badań wynika, że większość z gmin które postanowiły utworzyć młodzieżową radę gminy osiągały niższe niż średnie dochody na osobę w powiecie gdańskim. Może to świadczyć o tym, iż kryterium finansowe jest drugorzędne wobec zaangażowania władz gminy, a w późniejszym etapie młodzieży zaangażowanej w tworzenie młodzieżowej rady gminy.

Przeprowadzone badania mają wstępny charakter, a ich analiza ograniczona jest wieloma czynnikami. W przyszłości należy przeprowadzić bardziej kompleksowe badania,

które swoim zasięgiem obejmą zarówno władze gminy, przedstawiciele młodzieżowej rady gminy, lokalną młodzież, a także jej otoczenie, czyli szkoły, zakłady pracy, organizacje pozarządowe, Policję, Straż Pożarna jak i agend rządowych (jak Pełnomocnik Rządu ds. Polityki Młodzieżowej). Ujęcie holistyczne pozwoliłoby bowiem na przeprowadzenie szerokiej analizy możliwych korzyści wynikających ze współpracy wyżej wymienionych instytucji.

Podsumowanie

W niniejszym artykule zbadano funkcjonowanie młodzieżowych rad gmin w powiecie gdańskim jako formę aktywizacji młodzieży. Badania wykazały, że młodzieżowe rady gmin odgrywają istotną rolę w zwiększaniu zaangażowania społecznego młodych ludzi oraz rozwijaniu ich kompetencji obywatelskich. Przeprowadzone badania potwierdzają, że aktywność w takich radach przyczynia się do wzrostu świadomości społecznej i politycznej młodzieży, a także umożliwia im zdobycie cennych umiejętności organizacyjnych i liderkich.

Pomimo licznych korzyści wynikających z funkcjonowania młodzieżowych rad, badania ujawniły również pewne ograniczenia. Wskazano na konieczność większego wsparcia ze strony władz lokalnych oraz potrzebę intensyfikacji działań promujących aktywność młodzieży w tych strukturach. Istotnym elementem jest także lepsze dostosowanie programów i inicjatyw do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań młodych ludzi.

Wnioski płynące z przeprowadzonych badań sugerują, że dla skuteczniejszej aktywizacji młodzieży konieczne jest wprowadzenie bardziej spersonalizowanych działań oraz zwiększenie współpracy między młodzieżowymi radami a lokalnymi władzami. Podkreślono również znaczenie edukacji obywatelskiej w szkołach jako kluczowego czynnika wspierającego rozwój postaw prospołecznych wśród młodzieży.

W artykule wskazano potrzebę dalszych badań w zakresie optymalizacji funkcjonowania młodzieżowych rad gmin, aby mogły one w pełni realizować swoje cele i skutecznie przyczyniać się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Podziękowania

Chciałbym serdecznie podziękować dr Annie Waligórze i dr Dawidowi Banasiowi za cenne wsparcie merytoryczne i naukowe, które znacząco przyczyniło się do powstania artykułu pt. *"Młodzieżowe rady gmin jako forma aktywizacji ludzi młodych w powiecie gdańskim"*.

Bibliografia

Bank Danych Lokalnych. (2023). *Bank Danych Lokalnych*. Pobrano z: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Boratyn, D. (2020). Charytatywna działalność gminnych rad młodzieżowych – analiza zagadnienia. *UR Journal of Humanities and Social Sciences*, 3(16), 141–155.

Boratyn, D. (2021). Rola opiekuna w działalności rad młodzieżowych – wyniki badań empirycznych. *Colloquium*, 13(1), 19–33.

Boratyn, D. (2022). Rady młodzieżowe jako podmioty partycypacji młodzieży w społecznościach lokalnych – analiza prawna artykułu 5b ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, 4(68), 229–239.

Brol, M. (2013). Młodzieżowa rada gminy jako przykład uczestnictwa młodzieży w życiu społeczno-politycznym. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis*, 10, 30–52.

Calik, A. (2022). Młodzieżowa rada gminy jako narzędzie partycypacji obywatelskiej młodzieży na przykładzie Gminy Wielka Wieś. *Rocznik Administracji Publicznej*, 8, 9–24.

Gmina Kolbudy. (2022). *Odpowiedź na petycję nr KS.150.2.2022*. Wójt Gminy Kolbudy. Pobrano z: <https://bip.kolbudy.pl/arttykul/1604/3669/petycja-utworzenie-mlodziezowej-rady-gminy>

Józwiakowski, P. (2016). Istota i determinanty rozwoju lokalnego. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 3(5), 69–80.

Kaczprzak, N. (2023). Młodzieżowa Rada m. st. Warszawy oraz młodzieżowe rady dzielnic m. st. Warszawy – przykład dwustopniowego systemu partycypacji w społeczeństwie obywatelskim młodzieży. *Rocznik Administracji Publicznej*, 9, 41–56.

Kanclerz, B., Konarczak, A. (2018). Młodzieżowe rady miast i gmin – model działania i znaczenie dla rozwoju aktywności obywatelskiej młodego pokolenia. *Studia Edukacyjne*, 51, 201–210.

Lipowicz, I. (2020). Samorząd terytorialny a administracja rządowa – administrowanie w warunkach niepewności. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 82(4), 49–64.

Maciaszek, P. (2016). Partycypacja społeczna młodzieży na przykładzie młodzieżowych rad gmin – część II.

Płonka-Bielenin, K. (2015). Młodzieżowe rady gmin – 13 lat doświadczeń. *Samorząd Terytorialny*, 11, 77–85.

Siński, W. (2018). Kapitał ludzki jako czynnik lokalnego rozwoju gospodarczego – studium przypadku. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 5(8), 141–166.

Szulc, M. (2023). Partycypacja młodzieży w lokalnym, regionalnym i międzyregionalnym współrzędzeniu na przykładzie województwa zachodniopomorskiego i basenu Morza Bałtyckiego. *Historia i Polityka*, 43(50), 25–37.

Tykwińska-Rutkowska, D. (2017). Młodzieżowe rady gmin i gminne rady seniorów jako forma partycypacji mieszkańców gminy (społeczności lokalnych) w samorządzie terytorialnym. *Samorząd Terytorialny*, 9, 53–65.

Uchwała Nr XXXVII/268/2022 Rady Gminy Cedry Wielkie z dnia 28 września 2022 r. Pobrano z: <http://www.e-bip.pl/Start/64/ActDetails/171312>

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95. (2022).
Pobrano z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19900160095>

Wasilewski, P., Borkowski, M., Adamiak, S., Depta, K., Gagatęk, K., Gajęcka, K., ... Żuk, M. (2018). *Analiza Młodzieżowych Rad w Polsce na rok 2018*. Warszawa: Rada Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej. Pobrano z: <https://wschowa.info/storehouse/2018/07/Publikacja-O-m%C5%82odzie%C5%BCowych-radach-.pdf>

Więclawski, Ł., Ziółkowski, D. (2018). Status prawny członka młodzieżowej rady gminy. *Samorząd Terytorialny*, 9, 72–81.

Wolanin, M. (2022). Poszerzenie kompetencji młodzieżowych rad i sejmików jednostek samorządu terytorialnego – wnioski i postulaty. *VERITAS IURIS*, 2, 64–78.

Wyrzykowska, O., Zapolski-Downar, J. (2021). Młodzieżowa samorządność w Polsce. Analiza i dalsza perspektywa. Poznań: Rys.

Zioło-Gwadera, K. (2018). Młodzież na rynku pracy – wybrane aspekty. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 5(8), 167–182.